

Sygn. akt V ACa 147/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jadwiga Galas
Sędziowie:	SA Tomasz Pidzik SA Irena Piotrowska (spr.)
Protokolant:	Diana Pantuchowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B. (1)

przeciwko J. B. (2)

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 13 lutego 2018 r., sygn. akt II C 507/17

prostując w zaskarżonym wyroku oznaczenie przedmiotu sprawy w ten sposób, że jest to sprawa o ochronę dóbr osobistych, oddała apelację.

SSA Tomasz Pidzik	SSA Jadwiga Galas	SSA Irena Piotrowska
-------------------	-------------------	----------------------

Sygn. akt V ACa 147/18

UZASADNIENIE

Powód J. B. (1) domagał się nakazania pozwanej J. B. (2) zmiany nazwiska na nazwisko rodowe (F.).

W odpowiedzi na pozew J. B. (2) wniosła o oddalenie roszczenia w całości.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił powództwo.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące ustalenia faktyczne oraz ich ocenę prawną.

Strony zawarły związek małżeński 24 września 1998 r. Był to pierwszy związek małżeński stron i z niego pochodzi obecnie pełnoletnia córka S. B., urodzona 5 listopada 1992 r. w W..

Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Katowicach z dnia 12 października 1995 r. w sprawie XVII C 2223/94 orzeczono rozwód małżeństwa stron z wyłącznej winy pozwanego.

Sąd pierwszej instancji zeznania powoda uznał za niewiarygodne bowiem nie potrafił on racjonalnie przedstawić swojego stanowiska oraz opisać zdarzeń, które doprowadziły do tego, iż po tylu latach od rozwiązania związku małżeńskiego postanowił domagać się od byłej żony zmiany nazwiska.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odwołując się do treści art. 23 k.c. i art. 24 k.c. przyznano, że nazwisko stanowi dobro osobiste człowieka oraz, że ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie.

Podkreślono, że powód w żaden sposób nie wykazał, ażeby fakt noszenia przez byłą żonę jego nazwiska naruszał jego dobra osobiste, takie jak cześć, dobre imię, czy wizerunek. Poprzestał jedynie na gołosłownych twierdzeniach, niepopartych żadnymi dowodami. Uznano, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda na skutek posługiwania się przez jego żonę nazwiskiem małżeńskim, bowiem nie wykazano żadnych okoliczności, które wypełniałyby przesłanki przepisów dotyczących naruszenia dóbr osobistych.

Podzielono argumentację pozwanej, iż nie chciała i obecnie nadal nie chce zmieniać nazwiska, gdyż optuje za tym, aby córka stron nazywała się tak samo jak ona, by oszczędzić jej przykrości, jakie mogłyby spotkać ją w życiu codziennym. Zaznaczono, że zmiana nazwiska jednego z byłych małżonków nie rozciąga się na dzieci. Wskazując na treść art. 8 ust. 2 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, zmiana nazwiska jednego z rodziców rozciąga się na małoletnie dzieci pod warunkiem, że drugi z rodziców wyraził na to zgodę, chyba że nie ma on pełnej zdolności do czynności prawnych, nie żyje lub nie jest znany albo jest pozbawiony władzy rodzicielskiej. Jeżeli w chwili zmiany nazwiska dziecko ukończyło 13 lat, do zmiany nazwiska dziecka jest potrzebne także wyrażenie zgody przez dziecko.

Podniesiono, że brak jest regulacji prawnej, która umożliwiłaby nakazanie byłemu małżonkowi zmiany nazwiska. Przyznano, że rozwód powoduje ustanie więzów rodzinnych i majątkowych pomiędzy małżonkami, ale w orzecznictwie jednoznacznie wskazano, iż były mąż nie może domagać się odebrania swojej byłej żonie prawa do nazwiska nabytego przez małżeństwo, jako że kodeks rodzinny i opiekuńczy takiej możliwości nie przewiduje (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 2 lutego 1978 r., sygn. akt IV CZ 11/78, nr LEX 8065).

Podano, że zmiana nazwiska po rozwodzie została uregulowana w art. 59 k.r.o., który stanowi, iż w ciągu trzech miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia rozwodu małżonek rozwiedziony, który wskutek zawarcia małżeństwa zmienił swoje dotychczasowe nazwisko, może przez oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego lub konsulem powrócić do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa. Przepis ten daje możliwość małżonkowi rozwiedzionemu powrotu - w okresie trzech miesięcy od chwili uprawomocnienia się wyroku rozwodowego - do dawnego nazwiska, jednak jedynie wskutek jego dobrowolnej decyzji i w żadnym wypadku nie stanowi podstawy do nakazania zmiany nazwiska.

Stwierdzono, że jeżeli były małżonek postanowi, że pozostaje przy nazwisku jakie uzyskał przez zawarcie małżeństwa, brak środków prawnych, aby zmusić go do zmiany nazwiska na to noszone przed zawarciem związku małżeńskiego.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia powołano art. 24 k.c.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości i domagał się jego uchylenia. Z treści uzasadnienia tej apelacji wynika, że powód kwestionuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, wskazał na naganne postępowanie ojca pozwanej A. F. oraz dołączył dokumentację dotyczącą swojego dziadka P. B. (powstańca (...), patrioty represjonowanego przez okupanta w czasie drugiej wojny światowej). Dodatkowo powód wniósł o przeprowadzenie w postępowaniu apelacyjnym dowodu z zeznań świadka S. B. oraz dowodu z przesłuchania stron celem ustalenia dlaczego pozwana nie chce wrócić do swojego poprzedniego nazwiska.

W piśmie procesowym z dnia 11 lipca 2019r. S. B. oświadczyła, że jako córka stron korzysta z prawa odmowy składania zeznań w charakterze świadka.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna i dlatego nie mogła odnieść skutku.

Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za podstawę dla własnych rozważań.

Wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda w postępowaniu apelacyjnym zostały oddalone, bowiem potrzeba ich powołania nie wyniknęła w tym postępowaniu i mogły być one przeprowadzone w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (art. 381 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny zważa, że w momencie zawierania związku małżeńskiego kierownik urzędu stanu cywilnego zapytuje mężczyznę i kobietę, czy zamierzają zawrzeć ze sobą małżeństwo, a gdy oboje odpowiedzą na to pytanie twierdząco wzywa ich do złożenia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński oraz oświadczeń w sprawie nazwisk małżonków i ich dzieci (art. 7 § 2 k.r.o.). Jeżeli zawierane jest małżeństwo konkordatowe oświadczenie w sprawie nazwisk przyszłych małżonków składa się przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, a ten wydaje stosowne zaświadczenie co do treści i daty złożonych przed nim oświadczeń w tym zakresie (art. 4¹ § 1 k.r.o.). Treść złożonych oświadczeń określa jakie nazwiska będą nosić małżonkowie i ich dzieci pochodzące z tego małżeństwa. Oświadczenia te znajdują swoje odzwierciedlenie w treści aktu małżeństwa. Definicję nazwiska zawiera art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014r. – prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2018r. poz. 2224 ze zm.). Zgodnie z brzmieniem tego przepisu nazwiskiem rodzowym jest nazwisko zamieszczone w akcie urodzenia, a nazwiskiem jest nazwisko zamieszczone w akcie małżeństwa lub akcie zgonu; nazwiskiem osoby,

która nie zawarła związku małżeńskiego, jest nazwisko rodowe. Po złożeniu oświadczeń co do nazwisk noszonych przez małżonków po zawarciu małżeństwa i umieszczeniu tych oświadczeń w akcie małżeństwa małżonkowie uzyskują nazwisko o jakim mowa w art. 29 ust. 1 ustawy – prawo o aktach stanu cywilnego. Nazwisko to – stanowi dobro osobiste obojga małżonków i podlega ochronie prawnej (art. 23 i 24 k.c.). Oznacza to, że zarówno mąż, jak i żona są tak samo uprawnieni do noszenia nazwiska, co do którego złożyli oświadczenie w dacie zawierania małżeństwa.

W okolicznościach niniejszej sprawy nazwisko (...) jest nazwiskiem powoda i pozwanej. Trafnie wskazuje Sąd pierwszej instancji, że zmiana nazwiska po rozwodzie została uregulowana w art. 59 k.r.o., który stanowi, iż w ciągu trzech miesięcy od chwili uprawomocnienia się orzeczenia rozwodu małżonek rozwiedziony, który wskutek zawarcia małżeństwa zmienił swoje dotychczasowe nazwisko, może przez oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego lub konsulem powrócić do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa. Przepis ten w żadnym wypadku nie stanowi podstawy do nakazania zmiany nazwiska rozwiedzionemu małżonkowi.

Pozwana nosi nazwisko (...) i brak jakichkolwiek podstaw prawnych do nakazywania jej zmiany nazwiska. Motywacja dla pozostawania przy nazwisku (...) jaką przedstawiła pozwana – chęć noszenia tego samego nazwiska co córka stron, ugruntowana pozycja zawodowa osiągnięta w czasie noszenia tego nazwiska- zasługuje na aprobatę. Zasadnie wskazał

Sąd Okręgowy, że powód nie wykazał, ażeby fakt noszenia przez byłą żonę nazwiska (...) naruszał jego dobra osobiste, takie jak cześć, dobre imię, czy wizerunek. Okoliczność, że ojciec pozwanej A. F. w 2014 r. był oskarżony o czyn z art. 278 § 5 k.k. tj. o kradzież energii elektrycznej poprzez całkowite pominięcie układu pomiarowego nie ma związku z niniejszą sprawą i z całą pewnością, nie godzi w dobre imię osób noszących nazwisko (...).

Prawidłowo zatem uznano, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda na skutek posługiwania się przez jego byłą żonę nazwiskiem małżeńskim. Dodatkowo należy wskazać, że były małżonek także może się szczycić zacnymi przodkami, którzy nosili to nazwisko, takimi, jak P. B. – zasłużony dla polskości (...) powstaniec (...) represjonowany w czasie drugiej wojny światowej.

W tym stanie rzeczy apelacja powoda nie mogła odnieść skutku bowiem trafnie przyjęto, że nie wykazał on aby pozwana swoim zachowaniem doprowadziła do naruszenia dobra osobistego jakim jest nazwisko (...) czy też zdegradowania należnego mu szacunku w odbiorze opinii społecznej.

Mając to wszystko na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono apelację.

Z uwagi na to, że w zaskarżonym wyroku omyłkowo oznaczono przedmiot sprawy jako „o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli” w sytuacji, gdy zobowiązanie takie stanowi jedną z form usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych - oznaczenie to - na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. - należało sprostować na prawidłowe wskazując, że przedmiotem sprawy jest „ochrona dóbr osobistych”.

SSA Tomasz Pidzik SSA Jadwiga Galas SSA Irena Piotrowska